

ЖЕНСКО ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИЈАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЈЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Број поштанског чековног рачуна 53.191
Администрација: Кнез Милаjkова 46/1

Уредница:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ЛАРИКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15 септембра 1930.
БРОЈ 17—18 — ГОДИНА XI.

Власник за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДЈИЋЕР

Издања 1 и 15 у месецу. — Годиница претплата:
48 дина. За иностранство 60 дина, Примерак 2 динара

ДАНА МИЛЕНКОВИЋ

Веома трагичном смрћу умрла је 3 септембра т. г. чланица београдског „Женског Покрета“, *Дана Миленковић*. Пре неколико година била је и члан наше управе.

Њена тина, повучена природа била је свима симпатична, и баш у последње време се опет више приближила Покрету, редовно долазила у клуб да чита, да се нађе са познаницима, да се обавештава о нашем раду и да разговара о књижевности, коју је толико волела. Присуствовала је још последњој пленарној седници наше управе крајем августа.

Њеном погребу, који је био 13 о. м. присуствовало је много чланица управе да јој бар тине захвале за њен удео у нашем раду. На погребу је одржала говор у име Југословенског Женског Савеза председница г-ђа Лепосава Петковић, а од стране Женског Покрета г-ђа Милица Влајић, адвокат. *Покрет неће заборавити Дану Миленковић.*

Њеној породици наше најскрепније и најтоплије саучешће!

Управа „Женског Покрета“ у Београду

БЕЗ ПУТА

Ко је најважније пратио одговоре појединим државама на Брианову Спомињачицу за организацију европског савезног система, неће се много изненадити судбиним те спомињаче коју проричу многи сада, кад је дошла пред највиши форум, Друштво Народа. Пророчи кажу: спомињача ће се предати нарочитој комисији на проучавање... Дакле, иста судбина као што је нех задовољила толико предлога од којих је човечанство очекивало спас из хаоса, у коме се налази целокупни постератни живот не само европских народа, него свих народа на свету. Сада ће и Брианов идеализам секирати једна комисија, која сигурно приступа постојећем послу пуне скептицизма и неповерења да је његов напрат остварљив.

Предлози за разоружање, за парничко примирје, тако добри и потребни предлози, које би требало по сваку цену привести у живот, напши су смрт у дубоким фиокама канцеларија Друштва Народа. Неславна смрт, и смрт које ће човечанство сигурно још скупо платити. Разоружање је остало опет само лепа жеља, идеал за народе, а не за државе. Познатија овога питања тврде да смо добили мезо постепено разоружање, ново, општите наоружање скоро по свима државама на свету — наузвешти скандинавске земље — и даље још тврде да имају државе постојећег савезног система више буџете за војску, него што су их имале пре рата. А предлог за парничко примирје, изгледа да је дао потстрек да су многе државе дигле парнице и увеле чак нове заштитне парнице. Место напредка, већини хаос, невољност и због тога и веће опасности за будућност.

Високом напрат за мир доживио је на мировној конференцији године 1919 страшно нажакнење, и једино што је могао овај модерни Месија да спасе било је остварење Друштва Народа, који је требало да постане колевка светског мира. Али, шта видимо? Да ли је развијена политичка атмосфера после р. 1920 кад је Друштво Народа почело да ради? Напротив. Данас је светска политичка атмосфера препуна електриштва, напета до крајности упркос Друштву Народа, упркос толиких међудржавних пактова и

пријатељских уговора. Уговори и пакти маскарју само међусобно неповерење, страх слабије пред моћнијим, некепност и превару. Као што је маскарја за време рата, „пријатељ“ према „непријатељу“ своје је ровове, скрившћа са грамама и жбуњем, тако се данас, у мирно добу, маскарја „пријатељ“ према „пријатељу“ са уговорима и пактовима.

Грозоте светског рата и његове стране последнице за привредни, политички и културни живот свих народа, данас су још само предмет литератрног обраћања, а из свести наше и из реалног живота су тако темељно избрисане, као да се све то дешавало на некој далекој, далекој планети, коју тек познајемо по имену.

После рата изгледало је као да улази човечанство у један непрекидни празник, толико лепих обавезања је било, толико дивних перспектива се отварају да је цео свет просто хватало страх пред новом лепотом живота. Правда, братство, спокојство обрло се са свих страна. Изгледало је као да ће човечанство у неком трансцендентном заносу поправити што је раније некимима грешило над појединцима, народима, расама. Данас је констелација таква да нам изгледа право појединца, народа и раса као нека имигрантска предост. Јенио каже Ромен Ролан у својој књизи о Галији: „...Један народ дави други у имених принципима, који прикљивају исте интересе и исте инстинкте. Кајина. Сви — националисти, фашисти, болшевици, народи и пригречене класе, народи и владајуће класе, — траже за себе право на власт, у коме гледају истинско право и које се одричу другогме. Пре пола столетја још је највеће гушило право. Данас је много горе: највеће је право. Оно је прогутано право.“

Човечанство стоји данас на вреломе вулкану. На његовом врху још се безбрижно игра, још се затвореним очима улази из једног бесмисленог славају у друго и кроз видљиво, заглупљиву музику још не продирају јасно гласови беде. Али, на хоризонту се скупљају врши, опасни облаци, који су пунци страшног гласа: милионске армије незатога имених из свих земаља старог и новог света, тако многобројне армије

како до сада још никад нису прелиле свету стотине и стотине милиона становника Индије се буди и неће више ништа да чује о туротству Европе; Китај је једно непрегледно поље мртвих, грађански рат и неумовна глад (само прошле зиме је умрло у једној провинцији два милиона особа од глади) косе милоосрдно: Јужна Америка је само један врео поток и т. д. и т. д.

Све то знамо, и ипак! Лакомиљелено живимо. Порочно гледамо да све дођајае које се полако скупљају за једну огромну катастрофу; Друштво Народа отвара своје фиоке за све напрате, који би били у стању показати нове путеве. Без пута и циља су привредни и политички живот, и човечанство отвореним очима полази на губиштите.

Београд. Штеби Алојзија.

Жене у позивима и њихове организације

Још увек се можемо уверити да општа професионална свест није на онакој висини да бисмо могли приступити решавању професионалних питања само са оног гледишта, које је у истини једино важно и за мушкарца и за жену у позиву; т. ј. са гледишта способности, самостности и вештине прилагођавања новим условима рада које доноси развитак технике и науке. Давно измишљено скоро у свима позивима и на жене, у неким су чак у већем броју, а ипак видимо да имају најважнију реч, кад су у питању услови за рад и плата, само мушкарци, и веома ретко се догађа да се утврђују ови услови споразумом. Зато није ни лармане чудновато што су жене створиле у многим професијама своје нарочите организације, које морају неки пут ићи и спојим путем, што често изгледа као да су жене у борби против радних другова. А ипак жене у позивима желе врло јакло да у питањима виталне важности увек иступе заједно са мушкарцима.

У странним земаљама скоро не постоји ни један позив, у коме не би имале жене своје нарочите организације, а код нас је тај покрет тек у ствари, још увек у измишљању основних школа и наставних средстава, које имају нег дужи време мена своју нарочиту организацију. Жене сматрају овакве одвојене професионалне организације само за средство у сили до времена кад ће мушкарци доћи до уверења да је безусловно велики успех на страни веште, јаче и свесније организације. Док не дочекамо то време, морале би се све запослене жене организати у властитим организацијама, јер се и на тај начин јача општа професионална свест.

За потребу једне професионалне женске организације је веома очигледан пример развитак „Друштва местних уградни у Јубуљани“ (општинских чиновница), које је било основано г. 1920. Друштво су основале чиновнице љубљанске општине само зато, што нису волиле код мушких радних другова нити на размешање нити на помоћ у борби за изједначавање плата и додатака на ску пошту. Ово друштво је било веома активно до године 1923 и постигло је лепе успехе. Године 1923 је општински одбор љубљански спровео равноправност свих чиновника на тај начин, што је и жене разврстао у чиновнике групе са одговарајућим платама, а називе и чиње је оставио као привилегију мушких чиновника. У то доба су чиновнице позвали своје радне другарице у своје организације и оне су се одзвале, јер су веровале обећањима да ће их они потпомоћи у даљој борби. Но, разочарење није изостало, јер радни другови никад нису допуирали заједно жене, него су их чак и смејтали. Ове текуће године је општин-

ски одбор почео спремати нову службену програмтику и позвао председнице свих организација, које постоје међу службеницима општина у сарадњу. Жене су се тврдо надале да ће које између свих организација послати као свога претставника и жену, али узалуд су чекале. Због тога су се оне повратиле опет својој некадашњој организацији, обновили је и тражили одмах претседника у одску, који извршиће службену програмтику. У локалном савезу оне су остале, друштво је покушало да продере у све врховне организације општинских службеника као што су: за Јубуљану „Савез градских организација“, за дравску бановину „Савез организација општинских службеника“ а за целу земљу „Савез организација службеника градских и сеоских општина крајевине Југославије“. У локалном савезу оне су остале одмах своју претставницу, остале де организације су показале своје признање тиме што су на своје годишње скупове позвале претседницу Друштва местних уградни, госпоњу Марију Бајтову да одржи реферат о положају жена чиновница у општини и њиховим захтевима.

У ствари, друштво реферисала на скупштини Савеза за дравску бановину, 6 јула о. г. у Трбовљу о „Равноправности и целишту општинских чиновнице“, и исти реферат, нешто проширен она је одржала на конгресу „Савеза организација службеника градских и сеоских општина крајевине Југославије“ у Сарајеву, који је био од 15—17 августа. Савез је био примљен њен реферат са великом одобреношћу.

На конгресу „Савеза“ биле су чиновнице општина сасвим недовољно заступљене. Осим из Јубуљане и Сарајева није дошла из целе земље ни једна жена. Ово је жалостан факат, још нарочито жалостан, што највеће општине као што су Загреб, Београд (који није био заступљен ни од мушкарца), Суботина и т. д. нису послале у значајним делегацијама ни једну жену. Стога је јасно да љубљанско друштво нема само узани задатак да се бори за интересе чиновница љубљанске општине, него да стоји пред њим многе већи и шири задатак да покуша организирати жене чиновнице у свима општинама наше земље теде годне рале. Уверени смо да ће друштво енергично јатити тога задатак и желимо му велики успех.

Нека пође на посло са свећућим задатком, само леп циљ, а веома тежак задатак. Ш. А.

Из реферата госпође Марије Бајт доносимо најглавније мисли. Уводом се осврћуна на општи развитак жене на путу ка самостојности и равноправности. Затим је да-

ла кратак историjsки приказ о положају општинске чиновнице у Љубљани, и њеној борби: та борба је типичан пример како се морају жене у позивима борити за признање. Између осталог је рекла председница љубљанског друштва:

„Прва жена била је примљена у службу љубљанске општине јуна 1905. године пре 25 година. Она прва жена је била добра радна снага, јер је брзо примила општину и друге жене, јер су биле „вредне, марљиве и веома — јевфтине“. Разврстанје су биле у потчиновнички статус без обзира какве школске квалификације су имале и без обзира како су вршиле своје дужности. Шефови су казали о њима да су стварно добре радне снаге и тврдили су да женске снаге по некад раде боље од мушкарца. Али, карактеристично је да су баш ова иста господа шефови, кад је било потребно издејствовати признање и у пракси, постали сасвим неми!

Можда је много крива жена чиновница сама што јој се не даје онакво признање које заслужује, јер јој недостаје солидарности и жељеног пријатног сарађивања са свима. А веома много тргују на послу, које се изоставе ни једну прилику да не покажу омањавачане жене и који се нарочито брину за то да жене остану само на потчињеним местима. Услед тога није никако чудно што су жене остале у потчиновничком статусу тек 18 година. Тек 1923 године је општински одбор закључио да се председнице су чиновнице које корије према школској квалификацији, а без следећег назива, којег треба да дођу, кад буде примљена нова службена прагматика и кад положе стручне испите.

Нова прагматика није била примљена и разврстанје се није због тога приступило, а модус за стручне испите после седам година још није прописан. Чиновнице које су у рачунској служби, токолико су оне добиле, а наравно добила су да неким другим, који су били раније у истој потчиновничкој групи као што су биле жене! Поред ових неправди при разврстанју, гомилале су се увек нове, и код изредних аванзизма фаворизирали су се увек само мушкарци без обзира на године службе, а још мање на школску спрему.

Каколикотки примера хоћу да илустрирам ове триљаве: Рачунски чиновник и рачунска чиновница који имају обоје једнаку школску квалификацију, т. ј. средњу школу са матуром и рачунским стручним испитом разврстани су овако:

чиновника са 14 године и 11 месеци службе у IX/2
чиновник са 10 година и 3 месеци службе у VIII/2. Дакле, чиновник који је године прескочио у чину чиновницом, а требало би по праву да је за 4 године и 8 месеци иза ње!

Други пример. Канцеларијска чиновница, која има 25 година и 4 месеца службе је разврстана тако да стоји далеко иза мушког чиновника, који има само 22 године службе. Сличних примера могла бих наводити још много. Често смо можда и ревидирати разврстанја аванзизма, јер се увек глас ваљивијег у пуштини, и данас смо тамо, где смо биле године 1923.

Исто тако се неправедно поступа према чиновници кад се цени прекоремени рад, јер њен рад, који квалитативно и квантитативно исто толико вреди као рад мушког колеге, пропони се много није само зато, што га врши — женска радна снага.

На крају још некоје напомене о дељбави жене чиновника. Дељбави данас форсирају меродавни фактори и чује се да се и љубљанска општина носи мишљу да га уведе за своје службенице. Чиновнице општине љубљанске већ су једном имале закониту забрану удаје, јер је важила одреба: „Ако се чиновница уда (привремено на посао или куће) била општину из службе“. Ову одредбу је укинуо општински одбор на својој седници од 11 новембра 1917 године и до данас се није повратила на важност. Могу мирном савешћу да тврдим да се после удаје није смањила радност ни једне службенице.

Последња економске политике

је да мора удата жена радити, да мора за зараду на посао или куће, али општину не би могла заједно са мужем издржавати породицу. Али, ипак тако често чујемо приговоре обзиром на удату чиновницу; нарочито ове:

1. Да због ње расте број незапослених.

2. Да због удаје мање ради, јер се више брине за породицу.

3. Да прима плату за време одсуства због болести.

4. Да пропадну породица, јер је васпитање деце препуштено служкави.

Што се тиче незапослености, морамо нагласити да она није последња жинине удаје, него последња слабе привредне политике и зато је нећемо ограничити или чак потпуно откљонити ако искључиво удату жену из привредног живота. Удате особе имају и своје служкаве, ако би остала код куће, она би сигурно отказала служкави и број незапослених не би се смањило. Сматрамо да није ни мало у интересу јавнога живота, ако из њега издвојимо наоружану и способну жену, која може својим способностима веома много користити општем добру.

Приговор да удате чиновнице мање раде, сасвим је без осове. Практике је показала да удата жена мање савесно испуњује своје дужности. И ако би се некад десило да она допушта, да не одговара својим дужностима, нека се употребе против ње дисциплински прописи извршаних биолошких и социолошких хипотеза, упркос примера из законодавства и филозофије Совјетске Русије — сагласна се је са „данаšnjим ставом“ — којим се издејствовује за еквивалентну одговорност човека (мушкарца и жене) у генеративном, а за једностак у опште човечанским моментима. (стр. 60). Јасно је да ово становиште претпоставља далековекне измене у социјално-економском уређењу, као и етичке и моралне норме, које ће бити непрестане конзеквенције природних наука. У том је смислу третирао рад, ванбрачно дете, родној удатој породици, слободну љубав и проституцију (ову последњу додуше врло површно и на брзу руку).

Ја апсолутно не признајем потребу нивелисања или физичких и психичких разлика мушкарца и жене у циљу да остану равнoprавни. Ни да и најинтелигентнија еманципација има свој корелат (али и разлог) у догађајима његовог тела — а у немогућности, да негирају анатомску и физиолошку разлику — мислим, да ће се извесна хармонија у друштву постићи са-

најстрожије. Само онако драконске мере да се казни неко један њав пример тиме да се свима удатим чиновницама отаже служба, нису на месту. У браку нема само мајка дужности: ако је било деце болестно, видели смо да је отац био исто толико у брзи и отишао раније кући, као што то чини чиновница — мајка.

Приговор због плаћеног одсуства за време порођаја тањира заправо директно пословаца. Тај приговор је сасвим депласираан. Ако пословаца чини такав приговор, зашто дозвољава плаћена одсуства мушкарца, који су познати на војне вежбе? Ако без приговора омогућава мушкарца да испуни своје војничке дужности, зашто се противи за плаћено одсуство жене, која исто тако служи народу и отаџбини кад врши своју природну функцију као мајка у већитој опасности за свој живот? Ако пак чиновништво које мора вршавати послове одсутне колегице пребуњати њој свој понашање рад, значи за такво пребуњавање сасвим непријатно. Како су чиновници на војничким вежбама, за њих ради чиновнице, а никад се још нису зато жалиле да њене посао. Зашто ова двојка мера?

Веома много се приговара због занемаривања васпитања деце, ијне мајке су на послу. Деца одсутних мајки остављају не служкавима, што некоје удаје нарочито забуњују. Али, и то није тако страшно, јер на послуку и служкавима је човек можда често подматувају њена природна интелектуална расуњавање много удате жене, коју је само богатство подигло на положај угледне супруге и мајке. У таквим случајевима су можда деца још више препуштена служкавима него што је то случај код удатих чиновница. И напослетку — да ли можемо негирати факт да је много некаланих жена служкави одлазе ванбрачно удати, јеру тако да она заузимају одлучне положаје у друштву? Поред тога морамо још узети у обзир да домаћинство данас не тражи више толико снаге, јер технички проналасци ретерују ручни рад.

У питању дељбави потпуно се слажем са гледиштем, које заступа председница „Женскога Покрета“ у Љубљани, госпоња Водетова, која је написала у једном чланку у „Женском Свету“ следеће: „Трагична је судбина оне жене која иде на посао душевна или материјална потреба, ретше апсурдно и противприродно. Од мушкарца нико не тражи да се одрече љубави и брака услед позива и рада, али од жене се то тражи као да мора тако бити. Што мушкарцу природно за мушкарца, то исто мора друштво безусловно признати, и жени: сваки човек треба да има право на њених и брат. Позивају се на искључивање брак, брак не позив“.

Онда се „Frauendienstjahre“ неће сматрати „забуљом“ — и „еквивалентом за војничку службу човека“ — него потребом индивидуалног усавршавања, и потребом допринесе добољашту заједнице. Последња тога биће **поносна свест жене**, да је она равнoprавни грађанин своје увне отаџбине и света, не зато што ради исто што мушкарци, те зато мисли и ради исто као мушкарци — него зато, што дужност „нарочито у својој домени“ т. ј. у породици врши рационално и савесно, знајући, да је њена породица жива хелија људског друштва и да само посредством њеног здравља и благостања може да буде здраво и задовољно људско друштво.

Онда ће не само селанка (не разуме зашто баш само њој даје а уторка право, да јој се посао сма-

Југословенка одликована у Аустрији

Госпођа Мила Радаковић, која живи стално у Грацу, у Аустрији, а наша је држављанка, добила је пре кратког времена високо одличе аустријске републике: Das goldene Ehrenzeichen für Verdienste (златни честни знак за заслуге).

О овој заслуги мало пријавио још нас се веома мало зна. Она је написала једно филозофско дело „Religiöse Strömungen“. Познати филозоф грачког универзитета професор Мајнонг је назвао госпоњу Радаковић у предговору једне своје књиге за своју илејну сарадницу. Поред тога је она и велика филантропка, а основала је часопис „Die Berechtigte“.

Oтац госпоње Радаковић био је Србин из Лике, а мајка јој је била Немца. И ако живи стално у туђини, она се веома живи интересује за наше прилике. Само тешка болест је спречавала да посети домину.

Веома се радујемо што је госпоња Мила Радаковић добила такво издучије једне стране држављанства, јер је тако пријавио још нас несебичног рада. Искрено желимо да она на овоме заслуженом признању.

Дипломовенских дипломиралих сестара

Од 1 до 3 јула т. г. одржао се конгрес југословенских дипломиралих сестара у Београду. Отворио га је председница нашег друштва сестра **Никола Бонинић**. Конгресу је присуствовало велики број чланова и делегата из целе земље. Претседница је у уводној речи говорила о сестрама Југославије, које при прву ступају пред јавност а разговарају о своме досадашњем раду и положају, о сущини и циљу свога рада. Рад сестара треба да користи једино народу. Ако се хоће да постигне тај циљ у пуној мери, мора се познати сестара подићи на висину на којој стоји у другим културним земљама. Друштво југословенских сестара веома мало (досада од прилике 190) за целу нашу државу. Зато је настојање сестара толико важније и тражи општу пажњу.

Друштво је било основано ланске године и месецу јуну у Загребу. Оно је Југословенско здравствено савеза у Интернационалног удружења сестара. У Интернационално удружење било је примљено веома свечано 6 јуна 1929 на конгресу у Монреалу, у Канади. Своје седиште има друштво у Београду, а секције постоје по бановинама. Раније су постојала поједина друштва у Љубљани, Београду и За-

тра позивом — професионал, него своја жена, која ће са провереним знањем и искуством одржавати мањког савеза у Интернационалног удружења сестара. У Интернационално удружење било је примљено веома свечано 6 јуна 1929 на конгресу у Монреалу, у Канади. Своје седиште има друштво у Београду, а секције постоје по бановинама. Раније су постојала поједина друштва у Љубљани, Београду и За-

Морам истаћи да припрема за своју професију, иако одржава ништо неће искључивати припрему за ма коју другу врсту рада, нити ће смети принципјелно бранити какав други посао уколико он не би коидирао са индивидуалним и здрављем пототства.

Наравно, да ће онда бити немогуће теже (најопасније за феминизам) по којима би за „јаван рад“ на пр. кондуктера, листонше, (стр. 29) били потребни здрави и снажни људи, а за занимање са децом — тим највешим благом људи — мушкарци „болесни и изнурина“. Додајући томе цитирање „лепни-

Д-р Јула Хлапец-Ђорђевић:

Судбина жене. Криза сексуалне етике

(Љубљана 1930, 80 стр.)

Књига г-ђе Д-р Хлапец-Ђорђевић свакако се може сматрати корисним покушајем, како да се реше извесни социолошки проблеми, који се односе на жене. Раздвојени да се одвоје (Судбина жене и II. Криза сексуалне етике), она ипак претставља целину, јер сматра њену сексуалну детерминацију исто као и биолошку функцију: материнство — њеном судбином — и то злом судбином. Ауторка мисли да ће ту судбину поправити издејначење „делатности“ „ради издејначења менталитета“ (стр. 26), „лигвельски“ разлика у положају „у материјалности овеке и жене“ (стр. 33). Једнаким начином живота заприце се и једнаке душевне диспозиције“ (стр. 33).

Али, дубоко природно осећање ауторке (уосталом једино исправно) победило је ипак, јер упркос

Она мора сузбијати алкохолизам и повести најоштрију борбу против истог. Крајње је време да се створи, и код нас, посебна и моћна организација жена трезвеша. А за похвалу је корак наших Гут-Темпљара који су, и овом пута, узели иницијативу за стварање женске атеистичке организације у чему треба уједно гледати опомену да се донесене резолуције женских друштва и извршују.

На посао у борбу против алкохолног демона, рушача домаћег мира.

Желети је само да се жене у што већем броју одзову овоме позиву да би већ једном и реализовале своју већ дату реч.

Пријаве за Савез Жена Трезвеша прима **Акциони Одбор**, Београд Дворска 3.
Београд Акциони Одбор

Први конгрес оријенталских жена

Ове године је у Дамаску одржан један први и најважнији конгрес од 3 до 7 дана. Делегати из Египта, Турске, Илдије, Персије, Сирије и т. д. представљају своја многебројна друштва скупили су се у аули арапског универзитета под председништвом г-ђе Нур Хамада. Алијансу је представљала г-ђа Теодоропулс која је поздравила конгрес и говорила о раду Алијансе. Дискусије су биле врло плодне и многе резолуције донесене. Конгрес је донео резолуцију за аболуцију полигамије, за једнаке услове за развод брака, против деџер брака, за једнаке услове за рад, за једнаку наставу за девојчице и деџаке и забрану рада у индустрији испод 14 година.

Г-ђа Теодоропулс у свом извештају подвлачи велику важност овог састанка. Велике су заслуге пионира оријенталских жена које живе под сасвим другим условима него жене у земљама где су посласивици и сенатори. Ово је први пут да су муслиманке, од којих су понеке биле крћеване, говориле пред аудиторним јавним ком је било и много мушкараца. Ово је први пут да су се жене из Истоба свих вероисповести и секта — хришћанске, јерменске, муслиманске, православне Грчкине и друге — скупиле да говоре заједно и да заједнички протестују против њихових прилика, против полигамије, деџер брака, неписмености и т. д. Напредни елементи конгреса налазе да се резолуције можда сувише благе; није било речи о укидању ферече, о праву гласа, али овај је пут најбољи и потпуно довољан за први корак.

Конгрес ће се опет састати после две године.

Књижевност

Радови Госпођице Др. Ксеније Атанасијевић на бугарском, чешком, немачком и у Холандији.

Госпођица К. Атанасијевић која прати и познаје савремене писце филозофске, и која је у исто време велики ерудита, није само код нас позната као једна од најбољих одличних делатки Бугарски филозофски часопис *Филозофски Преглед* (Софија, год. 11930) књ. 5, стр. 1—13) донео је њен чланак: *Савремена филозофски живот у Југославији*. Исти чланак донео је чешки филозофски часопис *Česká Mysl*, који уређује философ г. Фран Крејчи, професор Прашког Универзитета, као и руски часопис *Der Russische Gedanke* (1930 год. Година 1, св. 3) која излази у Швајцарској, у Бону. Сем тога у Холандији је штампан 1930 год. на немачком приказ ил. тумачење *Филозофски драматизат*, који може да послужи као увод у њихово читање, путоказ, а који је дала сама Госпођица Атанасијевић.

„Учешће жена у државном животу народа.“

Г. Данило Вуловић, професор, у својој стручној и прегледној рађеној

новој књизи *Опширној историји новог века*, за више раздобја средњих и стручних школа, узбренику за историју у VII и VIII разреду, — унео је једну похвалну новину и дао први пут признање жени и на овом месту. Г. Вуловић је први који се с осирнуо на рад жене, истакнуо важност њеног учешћа и благодотни утицај који жене у друштву врше. То поглавље је интересно за наше читаоце, и ми га стога у целисти доносимо:

„У првој половини XIX stoleћа поједини филантропи или хумана друштва борили су се да се социјалним законима заштити рад жене, а нарочито рад мајке у фабрикама, а током stoleћа саме жене су се удружиле да се боре за законско побољшање свога материјалног положаја и за законско изједначање са људима. У већем броју држава жене су успеле да извојују правне равноправне личности која да могу даде и слободно располагају својим имањем. Борбом за равноправност жене су успеле да им се отворе разне високостручне школе и да им се дозволи рад у различитим слободним занимањима. Оне су сад наставиле, адвокати, судије, инжењери, лекари ит. д. Пошто су извојевале правну личност и економску независност, жене су наставиле борбу да добију и политичка права. Успеле су да у многим државама добију право гласа и учествовања најпре у општинским, па у обласним, најзад у државним пословима. Гласају и могу бити изабране за општине одборнице, или за обласне или народне посланике. У најновије време улазе избором и у сенат. Велики број жена чиновница, нижих и виших, раде у државним надлештвама. Недавно у неким државама жене су добиле министарске положаје и пошту дипломатских представници на страни.

Жене су у политичку борбу унеле мање страначке искључивости а више осећајности. Оне се у скупштини мање више баве хуманим, културним и социјалним питањима. Уласком жена у јавни живот у неким државама појачан је утицај културних, хуманих и етичких удружења на рад парламента и на јавно миље. Њиховим утицајем, мимо воље појединих политичких странака, донет је на пр. у Сједињеним државама закон о забрани алкохолних пића. Женска друштва су одани борци за начела Друштва народа, да очува мир у свету. Женска удружења су пристајале сулетној покрету, да би се судује ослободили и олеменили. Жене, преко својих друштва, уз сарадњу културних и хуманих удружења, предано раде да се оствари *морално јединство човечанства*. — Израђивању духовног и моралног јединства човечанства, предом многих хуманих друштва, знатно допринио се, после рата, и многебројни *међународни конгреси научника, уметника и сталежских представника*.“

Белешке

Госпођица Милена Атанасијевић отпутвала је почетком септембра у Јенеу, где ради у информационој секцији Друштва Народа. Пред тога присуствује и седницама управног одбора Интернационалне Алијансе за женско право гласа. 5 септембра у посети приредила је Алијанса пријем вечерњима летње школе за Друштво Народа, у којој су већим делом млађе жене из разних крајева. Дошло их је око 200. Секретарка је госпођица Е. Gourd која поздравила гошћу, а затим је спојница Атанасијевић изнела у кратком говору разлоге зашто сматрамо да је феминазам за сваку жену полазна тачка њеног нацифистичког рада.

Југословенски Женски Савез одржаће своју годишњу скупштину од 12—15 октобра у Загребу. Желјмо

да дође на скупштину што више чланица Женских Покрета, јер ће дневни ред бити веома занимљив, у главноме бити расправа о томе како да се подигне селанка.

Нов позив за жене у Југославију. — Ових дана донет је закон о јавним белаженицама (нотарија) према коме могу бити и жене правници постављене за то звање. Ова институција је нова за Србију и Црну Гору, а остале покрајине жене су имале, само су биле тамо жене изабране из тога позива према закону биће постављене у свакоме срећном месту јавни белаженик и на 30.000 становника долази по један. Главни посао јавних белаженика је да састављају јавне листине, (уговоре, тестаменте и т. д.), оверavaju потписе, протестују менице, вршавају послове по заоставштинама, и слично. Услови за постављање су: старост 30 година, наш грађанин, свршен правни факултет, пет година практичног рада, од којих најмање две код адвоката белаженика и једну у суду и положен судијски или адвокатски испит. Нови закон ступа у важност после два месеца, а на територији Србије кад прописе министар правде нарочиту уредбу.

Конференција балканских земаља била од 4—12 октобра у Атини. Ова конференција сазвана је на иницијативу „Интернационалног бироа за мир“ у Женеви, једне између најсјајнијих организација за мир (основане године 1891 у Риму). Свака балканска земља шаље на ову конференцију, која ће се бавити културним и привредним питањима, 10-30 делегата из круга привредника, културних и социјалних радника. Из наше земље ићи ће чакоре делегати од десет лица, од којих је девет мушкараца и једна жена. Од нашег одбора, који спрема рад за ту конференцију, била је позвата да учествује на балканској конференцији председница Алијансе Женских Покрета, а пошто је она услед болести спречена, биће делегат госпођа Др. Милана Богдановић, професор из Загреба.

Жене у судској служби у Немачкој. — На основу једне статистике, која је била у мају ове године предата немачком Рајхстагу је у судској служби сада запослено 74 жене. Само четири од њих су у звану правних судија, четири су сталне помоћне судије, а остале још нису дефинитивно прешле у државну службу.

Прва жена дипломата у Француској. — Удружење правница у Француској, под председништвом познате фемикисткиње и адвоката Сузане Гринберг, успело да издејствује од министарства спољних послова да се примажу и жене у дипломатску службу. Као прва францускија дипломаткиња је дипломатски испит Сузана Борел и то са одличним успехом.

Миланска Скалу, ово најпознатије и најбоље оперско предузеће Италије, води сада жена, госпођа Анита Колombo, која је такође директор секретар директора Скале. После смрти директора, она је наменована на његово место.

Жена, делегат за Друштво Народа. — Енглека делегација на јесењем заседану Друштва Народа има и једну жену као пуноправног делегата, Др. Маријана Бет, шеф државног секретара у министарству здравља.

Главну награду познатог немачког филозофског друштва „Kantgesellschaft“ добила је ове године жена, Др. Маријана Бет, као „Почасног члана“ германска. Др. Бет је једна између врних жена у Аустрији која је свршила правне студије и позната је са својих студија о теолошким питањима.

Предлог закона г. Моиси. — Г. Моиси изнео је пред број Скупштине предлог једног закона који је састављен из једног члана:

„Не постоји никаква разлика по полу између Француза за одређивање прилике и способности за јавне функције и изборне мандате. Укидају се све законске одредбе противне овом.“

У три редне г. Моиси даје женама активно и пасивно право гласа и приступ свима положајима. Ако би парламент примио овај предлог цело фемикистичко питање у Француској било би од једном решено. Постоји бојазан да ће овакав закон онемогућити на опозицију свих антифемикистичких у скупштини и сенату, нарочито радикала-социјалиста. Међутим, ипак треба подвући важност овог предлога за чију иницијативу Франускиња треба да захвалне г. де Моисиу.

Удате учитељице. — Један од интересантних догађаја прошлог месеца била је покушај да се продоре пред доњим домом из изабраног закона о успостављању удатих учитељица, такда да ни једној жени не може никаква локална власт одбити успелосте као учитељица из једног разлога што је удата. По овом предлогу није решавано ове сесије, али је тај факт израз мишљења и службине за увод у кампању која ће се отворити јесена.

Жене у горњем дому. — И ако су жене биле биране за последњих два месеца годла да засадну у доњем дому под истим условима као мушкарици, оне до сада нису имале приступа у горњи дом. Јула месеца лорд Астор начинио је још покушај да продоре са новим законом по коме би жене могле бити примљене у горњи дом под истим условима као и њихове мушке колеге; тај је предлог пропао са шест гласова.

Женски биро. — Овог лета ова американска организација напунила је 35 година активности. Она је постављена искључиво од жена и под вођством је жене. Задатак бироа је брита над великом и разноликом војском жена раденица; он скупља факта о њима, студира њихове проблеме и формулише стандарде за њих. Задатак је велики у земљи где осам и по милиона жена зарађују свој живот. Свака пета жена зарађује, а од сваких пет раденица једна је жена.

Женски биро Сједињених американских држава верује да ће жена која буде радница у здравом и пријатној околини са добром наградом имати више времена, новца и енергије да добро живи и учини свој дом бољим.

Леда Букстон изабрана је за члана парламента. Овај избор повећана број жена посланика на 15 — највећи број жена посланика у Енглеској до данас.

Једна значајна установа немачких жена. Радна заједница женских грађанских друштва у Келну добиће крајем ове године своју кућу, која ће носити назив „Кућа Госпођа“. Ова кућа лежи у центру вароши и саргањена је на основи најновијих тежиња у грађевној техници. У тој кући биће стална изложба свих најбољих произваљача који су у својој области одговорили женској домаћини. Удружнице су се жене и индустрија да практично покажу рационализацију домаћинства. Женска радна заједница имаће ту своју сталну саветодавницу о најбољим стварима за домаћинство и свака домаћинка добиће све информације да не би била приморана да нешто купи. Нарочито ће се обраћати пажња на то да жена домаћинка учествује у времену и новцу, а да има упркос томе модерно домаћинство.

Женски клуб — Кнез Михаилова 46, отвара своју триезу 16 септембра, о чему извештава своје чланице и чосице.